

ПІЄНІ ♪ ♪ ♪
 ♪ ♪ В ЛИЦЯХ.

НАРОДНЯ ОПЕРА В 3 ДІЯХ

М. Л. КРОПИВНИЦЬКОГО.

Музика Порошина.

У ЛЬВОВІ, 1902.

Накладом Михайла Губчака.

КНИГАРНЯ

Ч. 5066

СТАУРОПІГІЙСЬКОГО ІНСТИТУТА

2012

B. 1594

ПІСНІ В ЛИЦЯХ.

Народня опера в 3 діях

М. Л. КРОПИВНИЦЬКОГО.

Музика Порошина. 1

НАКЛАДОМ МИХАЙЛА ГУБЧАКА.

У ЛЬВОВІ, 1902.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

О С О Б И :

Яцько, старий чоловік.

Химка Яциха, його жінка

Галя, їх дочка.

Стецько, сусід Яцьків.

Стециха, його жінка.

Мусій, соцький.

Максим, парубок, коханець Галі.

Ганна, подруга Галі.

Парубки і дівчата.

Дружки. — Бояре. — Свашки. — Све-
тілки. — Люди. — Писар.

Д І Я І.

(З двох боків огороди, ліворуч у глибині хата, далі річка, поміж огородами кладка).

ЯВА І.

(З ліва за лаптунками в глибині співають парубки).

П а р у б к и.

Вилітали орли
З за крутої гори,
Вилітали, буркотали,
Розкоші шукали.

Д і в ч а т а.

Дівчата, скорій!
Сестрички, мерщій!
Будем туть стояти,
Хлопців дратувати.

Д і в ч а т а.

Здіймаймо кладку і колоду,
Нехай бредуть через воду.
(Здіймають кладку, з'являють ся парубки).

П а р у б к и.
Ондечки дівчата! Гу!
Дівчата до нас!

Д і в ч а т а.
Знаємо ми вас!
Шкода, нас ви не обманите,
До себе не переманете.
Пошукайте тепер броду,
Або бредіть через воду;
А ми кладку закопаємо,
Краще без вас погуляємо.

П а р у б к и.
Сонце[!] низенько,
Вечір близенько,
Вийди до мене,
Мое серденько.

2.

Через річеньку,
Через биструю,
Подай рученьку,
Мое золото.

3.

Тай оженимось,
Тай будем жити,
З тобою, серце,
Бога хвалити.

Дівчата...
Низенько,
Близенько,

До тебе,
Серденько.

2.

Річеньку,
Болото,
Рученьку,
Золото.

3.

Оженимось,
Будемо жить,
З тобою, серце,
Хвалити.

Г а н н а.

Ой ти, дубе кучерявий,
Лист на тобі рясний!
Ти козаче чорнобровий,
Словами прекрасний.

П а р у б о к.

Чи сеж не сором вам, дівчата,
Таке над нами витворяти?
А як підемо в солдати,
Будете без нас скучати.

Х о р.

А як підемо в салдати,
Будете без нас скучати.

Г а н н а.

І справді, дівчата, які ми дурні,
Сеж у останнє гуляють вони.

Сеж все наші новобранці,
Завтра з села вийдуть в ранці.

Д у е т.

Здаймо ся, сестрички,
На їх благання,
Та погуляєм
На прощаваня.

Д і в ч а т а.

Коли хочуть нас вблагати,
Мусять гарно заспівати.

Г а н н а.

Нуж бо, починайте,
Жалібно співайте.

П а р у б о к.

Ох і закувала
Сива зазуленька...

П а р у б к и.

В лузі.

Ох і заболіла головонька,
Ще й серденько в тузі.

(Дівчата кладуть через рів кладку; парубки хутко перебігають).

В с і.

Нуж ставаймо в коло,
До млинів у гору,
Поведем танець
Веселий ралець.

(Стають в коло, одна дівчина ходить в колі і шкандибає, парубок бере її за руку і водить).

Хор.

Чом сіренький
Горобчику,
Та зажуривсь,
Та засмутивсь ?
Горобчичок
Диб-диб-диб —
Сіренький
Стриб-стриб-стриб !

2.

Болять в мене
Та крилечка,
Обскублені
Пірячка.
Горобчичок
Диб-диб-диб,
Сіренький
Стриб-стриб-стриб.

3.

Чом сіренький
Горобчику,
Та зажуривсь,
Та засмутивсь ?
Горобчичок
Диб-диб-диб —
Сіренький
Стриб-стриб-стриб.

4.

Болять в мене
Ніжечки,
Поломані
Кісточки.

Горобчичок
Диб-диб-диб,
Сіренький
Стриб-стриб стриб.
(Всі відходять).

ЯВА II.

Стецько і Яцько.

Ой куме, куме,
Добра горілка,
Випємо, куме,
Ми з понеділка.

Складемося, куме,
Шагів по сорок,
Випємо, куме,
Тай у вівторок.

Продамо, куме,
Всяку череду,
Випємо, куме,
Ще й у середу.

Продамо, куме,
Миски та ложки,
Випємо, куме,
Ще й в четвер трошки.

Продамо, куме,
Рябу телицю,
Випємо, куме,
Ще й у п'ятницю.
Покиньмо, куме,
Всяку роботу,
Випємо, куме,
Ще й у суботу.
Покиньмо, куме,
Всяку надію,
Випємо, куме,
Ще й у неділю.

Стецько.

Адже в тебе є дочка.

Яцько.

Так як зірочка.

Стецько.

А у мене, куме, син.

Яцько.

Як же, знаю: Герасим!

Стецько.

От би вдарить по руках.

Яцько.

Ото було-б саме в смак.

Разом.

А що наші баби скажуть,
Чи вони-ж на те не важуть?

Яцько.

Моя Хивря кароока
Там як заскрегоче,
Там як засокоче,
Достоментно мов сорока.

Стецько.

Тай моя пащекувата,
Як розпорошить ся,
Як розвередить ся,
То тісна бува їй хата.

Разом.

Гореснам з бабами,
Колиб ми се самі,
Зараз би зійшли ся,
Цупко-б напили ся.

Яцько.

Треба Хиврю попитати.

Стецько.

Той гайда до мене в хату.
Вона в мене вже давно,
Товче просо на пшоно.

Яцько.

Не вже? А я й не знав.

Стецько.

Еге! А ти й не знав.

Яцько.

Зайдем, куманочок,
В новенький шиночок,

Смикнемо осьмуху,
Щоб набратись духу.

С т е ц ь к о.

Бог зна, чи діждемо
В друге сього сьвята.

Я ц ь к о.

Люблю тебе, куме,
Мов рідного брата.

(Цілує його).

Р а з о м.

Горе нам з бабами!
Колиб ми се самі,
Зараз би зійшли ся,
Цупко-б напили ся.

(Пішли).

Я В А ІІІ.

М а к с и м, потім Г а л я.

М а к с и м

(виходить із левади).

Гиля, гиля, сірі гуси,
На тихую воду!
Кличе козак дівчиноньку
Собі на розмову.

Порадь мене, дівчинонько,
Як рідная мати:
Ой чи мені женити ся,
Чи на тебе ждати.

Г а л я

(вийшла з своєї левади трохи ранійше).

Ой я тобі, козаченьку,
І раджу й не раджу,
Я з тобою вечір стою,
На иньшого важу.

М а к с и м.

Бодай тебе, дівчинонько,
З твоєю радою,
Я до тебе з щирим серцем,
А ти з неправдою.

Бодай же ти, дівчинонько,
Та так заміж вийшла,
Як при битій доріженьці
Яра рута зійшла.

Г а л я.

Бодай же ти, козаченьку,
Та так оженив ся,
Як у млинї на каміні
Кукіль уродив ся.

М а к с и м.

Почувало моє серце,
Що ти колобродиш,
Що иньшого ти кохаєш,
Мене з ума зводиш.
Ой піду я в Московщину
Государю служити,
Чи не буде дівчинонька
За мною тужити.

Г а л я.

Ой не буду я тужити,
Не буду, не буду ;
Ти за гору, я за другу,
За тебе й забуду.

М а к с и м.

Чи яж собі не вродливий,
Чи не в тебе вдав ся ?
Чи не любив тебе щиро,
Чи з тебе сьміяв ся ?
Любиж собі, моє серце,
Люби, кого знаєш,
Та не сьмій ся на до мною,
Як коли згадаєш.
А я піду на край сьвіта,
Та в чужій сторонці
Знайду долю, або згину,
Як той лист на сонци.
Любиж собі і т. д.

(Пішов).

Г а л я.

Верни ся, мій милий,
Верни ся, коханий !
Та яж з тебе, серце,
Тільки глузувала.
Хочби оглянув ся ! Пішов,
Може другу вже знайшов.

Р о м а н с.

На городі буркут-зіля
Вітер похилає,
Зжаль ся, зжаль ся, милий Боже,
Милий покидає.

Очи мої, очи карі,
Біда мені з вами!
Не хочете привикати
Без милого самі.

(Плаче).

ЯВА IV.

Г а н н а

(за лаштунками).

Ой на горі
Деркач дере,
А мене, мамо,
Аж жаль бере.

(Входить).

Дери, дери,
Деркаченьку,
Та сватай мене,
Козаченьку.
Деркач дере
Під горою,
А у мене жєнщина
Під полою.
Деркач дере
Манесенький,

А у мене женишина
Гарнесенький.

(До Галі).

Чогож ти, Галинонько,
Тяжко засмутила ся?

Г а л я.

Ох, я з своїм милесеньким
На вік розлучила ся.

Г а л я.

З якої причини
Сварка між вас сталась?

Г а л я.

Бач, пошутковати
Мені захотілось.

Р о м а н с.

На городі
Буркут зїля
Вітрець повіває :
Зжаль ся, зжаль ся,
Милий Боже,
Милий покидає.

Г а л я.

Ох, якже любила,
Ох, як милувала,
Та щиренько до серденька
Любо пригортала.

Г а н н а.

Не жури ся, Галинонько,
Усе те минеть ся,

І Максим до тебе
Швидко повернеть ся.
(Галя плаче сперта на Ганні).

ЯВА V.

Я ц и х а

(п'яна).

Ой йду, йду, йду,
По коліна в лободу ;
Дивують ся вражі люди,
Що я п'яна йду.

Хоч і випила я,
І закуштувала,
Своїх грошей на горілку
Не витрушувала.

Гостювала в свата
Ото-ж його й хата,
Ось і проса натовкла
І дочку там пропила.
(Сідає біля своєї хати).

Г а л я.

Чи чуєш ти, Ганно,
Що то кажуть мати ?
Щось частенько стали
Мене пропивати.
Перш все за вдовця Мусія,
Тепер за Герасима.

Я ц и х а.

Віддам заміж я Галину,
Тоді й пити вже покину.

Г а н н а.

Невжеж твоя мати
Через силу схоче
І спалити, отруїти
Серденько дівоче?

Я ц и х а.

Зараз кум прийде і сваха...
Деж се моя дочка птаха?
Требаж людей вшанувати,
Напоїть, нагодувати.

(Починає дрімати).

Іди, свашечко, здорова,
Спасибі за ласку.

Спечу гарну паску...

Тож моя ряба корова

(Засипляє).

Як я (позіхає) не здорова.

Г а л я.

Либонь мати вже заснула.

Я ц и х а

(крізь сон).

Чула се вже, свахо, чула!

Г а н н а.

Нехай мати собі спить,

Тобі-ж нічого тужить.

Вона гостей дожидає,

Нехай сама їх витає.

Поки мати прохмелить ся,

Гайда швидче на вулицю.

Г а л я.

І Максима там знайдемо,
Давай справді, швидч майнемо.

Х о р п а р у б к і в
(за лаштунками).

Через яр, яр
Та яр зелененький,
Туди ішов
Козак молоденький.

Г а н н а і Г а л я.

Гукають над ставком,
А ідем туди бігом,
А де ви? гу, гу, гу.

(За лаштунками відголос. Галя і Ганна вибігають).

Я В А VI.

С о ц ь к и й
(хутко входить).

Де вони гукають?
Ніяк не знайду!
Се, як люди кажуть,
То так воно й буде,
Що за свої гроші
Я нажив біди!

К у п л е т и.

Урядник учора звелів,
Щоб зараз я всім об'явив,
Що є бамага від самого
Від пристава станового.

Щоб хлопці не сьміли
Ані в карти грати,
Ні пісень співати,
Ані жартувати.
По вулицях не ходили,
Та все по хатах сиділи.
Надїнь, каже, бляху
Та завдай їм страху.

2.

Лиха напустила лична,
Обратись у соцького чина;
Тепер із вечера до ранку
Бігай та дери горлянку.
Було собі сьміло,
Як тільки стемніло,
Зараз до Мотрусї,
Чи там до Галюсї.
Сказано, як удовець,
Гуляй, бравий молодець.
Тепер бляху надївай
Та всім страху завдавай.

3.

Либонь похилив ся я вже,
В волю не нажив ся я ще.
Коханя серце мое хоче,
Мов той шашоль воно точе.
Як побачу карооку,
Як накину тільки оком
То вже і моя!

А тепер що я? —
Бач! одяг ся в які плати,
Бодай краще не казати!
Причепив ось бляху,
Щоб завдять всім страху.

4.

Дунав, як здобуду я чина,
Мене покохає дівчина,
Галиною ось що зветь ся;
А вона ще гірш сьмієть ся.
Не ходи до хати
Собак дратувати,
Убирай ся к бісу,
Чортів дармовісе.
Каже: вибий хвіст об тин!
Плювають мені на твій чин.
І от надів я бляху,
Собі завдавши страху.
Одначе Галі щось не видко,
Невжеж не вийдеш, моя рибко.

(За лаштунками парубки співають).

П а р у б к и.

Через яр та яр зелененький,
Туди ішов
Козак молоденький.

С о ц ь к и й.

Гукають знов,
А де ви? Гов! —

Коли засунув в ярмо шню,
То мабуть нічого робить,
Ходім, голубчику Мусяю!
Піду хлопців розжену,
Та і знов сюди майну.
Стривай, а що ото лежить?

(Підходить до Яцихи);

Пяна! Се против закона,
Та щож воно се за парсона?
(Ціпком штовхає Яциху).

Ану вставай лишень, небого,
Та ну спиняйсь мерщій на ноги!
Та сеж Галюсина пак мати?
Сердешна не дійшла до хати.

Я ц и х а

(сонна).

Спасибі, свашко, вдовольнилась,
І напила ся і наїла,
А соцький, він свиня пиката,
Нехай мою минає хату.

С о ц ь к и й.

Як по закону поступати,
То слід її арештувати.
Начальство в вічи зневажати,
Сього не можна попускати.

(Штовхає її).

Ходім, старенька, до розправи,
Там протверезиш ся ти на славу.

Яциха.

Свахо! їжте, ось цибуля,
А соцькому під ніс дуля;
Та колиб не ми і не ви,
То ми-б тут і не були,
Горілочки-б не пили.

Соцький

(тягне її).

Пострівайже ти, псяюхо,
Наклепаю тобі вуха.

Яциха.

Висушили ми жінки,
Що не пють горілки.
(Скрила ся).

ЯВА VII.

(Вбігають хлопці і дівчата).

Ось гляньте, братця,
От так чудасія!
Яциха вхопила,
За чуба Мусія.
Ха, ха, ха — ха, ха, ха!
Он так молодиця,
Вона йому надає
Ляпанців по пиці!

Максим.

Нуж гукнемо на веселі,
Щоб від співів загуло.
У соцького в голові,
Мов у п'яного чмелі!

Хор.

Ха-ха-ха, ха-ха-ха!
У соцького в голові
Ха-ха-ха, ха-ха-ха!
Мов у п'яного чмелї.
Нам сьогодні нагулять ся,
Завтра будем прощавать ся.
Завтра, братця, не один
Із нас стане під аршин.

(Музика грає танець, хлопці і дівчата танцюють).

Конець I дії.

Д І Я ІІ.

(Середина хати Яцихи. Ніч).

Г а л я

(сидить з краю столу смутна).

Ой у саду на вишенці,
Соловейко щebetав,
Під вишнею козаченько
Дівчиноньку улещав.
Не йди, мила, за другого,
Пожди мене молодого.
Дівчинонька гірко плаче,
Соловейко все те баче
Та щebetче: тьох, тьох, тьох,
Тьох, тьох, тьох!

М а к с и м

(за вікном).

Та по під мостом трава росте,
Щука хвилю гоне,
Товаришу, рідний брате,
Чом дівчина не говоре?

Г а л я

(радісно),

Прийшов такі, а я сумую,
Прикинусь, мов би не чую.

М а к с и м.

Ой дівчино моя мила,
Говори зо мною,
Як не будеш говорити,
Умру, серце, за тобою.

Г а л я

(до себе).

Не хочу більш дратувати,
На що жалю завдавати?

(До Максима).

Ой ти умреш із вечора,
А я умру в ранці,
Нехай же нас поховають
З тобою, серце, в одній ямці.

М а к с и м

(на порозі).

Нехай же нас поховають
З тобою, серце, в одній ямці.

М а к с и м.

Галино, що чую ?
Я серця не чую !
Промов же, промов же,
Ще, ще любенько,
Нехай же заграє
Моє серденько !

Г а л я.

Люблю, люблю, люблю тебе, козаче,
Прислухай ся, як серце у грудях скаче ;
Тож від кохання, тож від розлуки,
Поможи нам, Боженьку, завязати руки.

М а к с и м.

Люблю, люблю, люблю тебе дівчино,
До тебе серденьком лину, рибчино.
Теж від кохання, теж від розлуки,
Поможиж, Боженьку, завязать нам руки

Вірю тобі, моє серце,
А що скаже мати ?
Не віддасть тебе за мене,
Бо я не багатий !

Г а л я.

Завтра буду я благати
Неню свою любу,
Щоб не силувала мене
Заміж за нелюба.

Р а з о м.

Люблю, люблю, люблю тебе, козаче,
дівчино і т. д.

Г а л я.

Скоро і північна доба,
А матері і досі нема.
Пішли просо потовкти,
Пора-б вже їм і прийти.

Максим.

Стрівай бо, ніби щось співа.

(Дивить ся у вікно)

Либонь двоє ідуть сюда.

Галья.

Не вже, ох лихо!

Максим.

Цить, Галю, тихо!

Світло погаси мерщій,

Тай гайда відсіль мерщій!

Галья

(гасить світло).

Не чуть!

Максим.

Ба ідуть! сеж!

Галья.

Сеж!

(Тихо виходять із хати).

ЯВА ІІІ.

Стецько, Стециха і Яцько

(за дверима).

Та напиймось, родино,

Щоб нам жито родило;

І житечко і овес,

Щоб зібрав ся рід увесь.

Свахо відчиняй,

Та гостей приймай.

Нуж бо, ворушись,

Устань, пробудись!

Яцько.

Химко відчиняй,
Та гостей впускай.
Чи ти, жінко, спиш?
(Відчиняє двері).

От тобі й книш!
Темно в хаті як в печі!
Ану, куме, дужче кричи!

Стецько і Стецяха.
Гей, хто в хаті, озови ся,
Гей, хто в темній, откликни ся,
Та викрешеш вогню,
Та запалиш люльку,
Не жури ся!

Яцько.

Стовкла бачу, Химка просо,
Коли-б не набити носа!

Стецько і Стецяха.
Куди нас ти привів?

Яцько.

Мов би в льоху темно!

Стецько і Стецяха.
Та нехай же тобі біс!

Яцько.

Не майтесь даремно.
Намацяю зараз сьвічку,
Шукай, куме, швидше сірку.

Стецько і Стециха.
Хтож шанує так кумів,
Певно, куме, ти здурів.

Яцько.

Не гнівайтесь, куми любі,
Зараз і порядок буде,
Тільки-б знайти мені сьвічку,
А ти, куме, давай сїрку.

Стецько.

Ой ти люба моя жінко,
Гайда краще ми до шинку.
Яцько збив ся з панталику,
Наплюй, серце, йому в пику.

Яцько

(шймав рогач).

Ось намацяв я вже сьвічку,
А ти, куме, давай швидше сїрку.

Стецько.

Та продав чоловік хату...

Стециха.

Жінка рогач і лопату;
Ой мужу, та напиймо ся,
Та покаймо ся,
За горілкою
Розпрощаємо ся.

Стецько.

Друже мій,
Яж муж твій.

Стециха.

Дружино моя,
Яж жінка твоя.

Яцько.

Давай, давай, куме, сїрку,
Засьвічу я сьвічку!

Стецько.

Та продав чоловік коня..

Стециха.

Жінка корову і теля;
Ой, мужу, та напиймо ся,
Та покаймо ся,
За горілкою
Розпращаємо ся!

Стецько.

Друже мій,
Яж муж твій.

Стециха.

Дружино моя,
Яж жінка твоя.

(Шшли).

Яцько.

Давай, давай, куме, сїрку,
Засьвічу я сьвічку.

Чого в хаті стало тихо?
Де ви Стецько і Стецихо?

Не чуть... Чи не мара
У льох мене се завела?

Та се не сьвічка, а ломака...

Чи не бісова маряка?
Бач, чого тут натворила.

Я ц и х а
(за дверима).

Пику всю йому побила!

Я ц ь к о.

Стрівай, се жінка галасає.

Я ц и х а.

Деж се мій Яцько блукає?
Колиб швидш прийшов до хати,
Серце-б на йому зірвати!

Я ц ь к о.

Буде, Яцьку, лихо,
Сиди краще тихо!

Я ц и х а.

Та щоб я та за Мусїя,
Свою Галю віддала!
Не загляне більш і в хату,
Прожену дрючком з двора
І Яцькови задам чосу.
Натовчу як кішку носом!

Я ц ь к о.

Ото капосна личина,
Начувайсь тепер чуприна!
Отже йде вже, йде сюди,
Заховать ся-б від біди.
Куди, куди, куди?
Се чортячий льох! Ба — й ніч
Та щеж і тепленька!

Нумо, Яцьку, лїзь мерщій,
Та лїзь по тихеньху!

ЯВА ІV.

Яц и х а

(ввійшла).

Ах тиж, розбишако,
Ах тиж, гайдамако.
Соцький бач велика птиця,
А з'їв ляпанця по пиці!
Щож се в хаті нема Галї?
Вже всі люди полягали!

Яцько.

Моя хата чи не диво?

Яц и х а.

Тільки в шинку сьвітло блима,
Та в розправі ще блестить.
Деж се Яцько?

Яцько.

Яцько спить!

Яц и х а.

Хто там на печи?

Яцько.

Яцько, мовчи!

Яц и х а.

Нуж бо, озовись!

Яцько.

Цить, не ворущись!

Яцйха.

Чи се Яцьку ти? —
Нуж бо швидше пробудись,
Мій любий розмаю!
Чи давно вже спочиваєш?
А я тебе лаю! —
Не гнівай ся, мій ти мужу,
Що лаяла тебе дуже.

Яцько.

Ну тай спав я отсе цупко,
Ти давно прийшла, голубко?

Яцйха.

Чи ти знаєш, що вчинилось?
Я з Мусієм зараз билась!
Я на присьбі бач заснула,
А він чортова мацула
Причепив ся тай в розправу;
Хиба має він те право?

Яцько.

Казав тобі раз,
Казав тобі два,
Ой не пий ти горілочки,
Бо зведе з ума.
А тиж мене дорікаєш?
Самаж що дня куликаєш!

Яцйха.

Сватав Галю! Дзюськи, бісе,
Рябий капцур... дармовісе!

Яцько.

Роби так як я!
Пий, та не що дня,
А звичайно тільки в сьвято
Випий не богато!
А ти мене дорікаєш,
Сама що дня куликаєш!

Яцяха.

Годі, годі вже мовчать,
Пора тобі замовчать!

Яцько.

Мовчи ти, то краще буде,
Скажеш слово, війна буде!

Яцяха.

Що? Чи ти з просоня,
Чи з перепою!
Чи довго будеш мене дратувати?
Я тебе проторю з хати!

ЯВА V.

Тіж, Соцький, Писар і 4 чоловіки з різками.

Соцький.

Пане писарю, пиши протокола.

Писар.

Позвольте, сяду я до стола.

Во первих, що писать?

Соцький.

Я зараз буду диктовать!

Пиши: за чуба соцького схопила,
У присуствію з чермарки збила.

Писар.

Який закон тут підвести ?

Соцький.

Щоб зараз різок принести,
Отут гарненько розіп'ять,
Тай всипать дваццять пять !

ЯВА VI.

Тійж. Галя і Максим (на порозі).

Яцько і Яциха.

По якому праву ?

Соцький.

Се не вам питать !
Ні слова, мовчать !
Прийдете в розправу,
Там і прочитаймо,
Спершу-ж одчухраймо.
Писарю пиши !

Писар.

Во первих, що писать ?

Соцький.

Як тобі не знать ?

Писар.

Положим знаю во первих,
Но що же буде во вторих ?

Соцький.

Беріть Яциху, розіпніть !

Г а л я.

Люде добрі, подождіте,
Не соромте неньки
При старости літ ;
Возьміть краще замість неї,
Мене розіпніте.
За матір не страшно
І жите стеряти!

П и с а р.

Во первих, що писать ?

С о ц ь к и й.

Пиши так: Як що Галина
Согласна заміж іти за мене,
То я Яциї вибачаю.

П и с а р.

Сього закона я не знаю!

Я В А VII.

Тїж і парубки.

С о ц ь к и й.

А чого сюди зібрались,
Чи я вам ще не казав,
Чи бамаги не читав,
Щоб в ночи ви не тинялись !
Геть зараз з відсіль, геть.

Х о р.

Ой ти брате, ти Мусію,
Чи бачив ти чудасію,
Що чоловік за столом

Пошив кожух постолом?
Ай да Мусію,
Ай да чудасія!

Соцький.

Геть, кажу вам, звідсіль геть!

Хор.

Ой ти брате, ти Мусію,
Чи бачив ти чудасію,
Що чоловік під хатою
Ловив рибу лопатою?
Ай да Мусію,
Ай да чудасія!

Соцький.

Я соцький тут, кому завгодно,
Зараз відведу в холодну!

Хор.

Який соцький ти без бляхи?
Геть із хати на всі шляхи!
Геть же, швидше убирай ся,
В друге нам не попадай ся,
На сей раз, аби не бити.
Гар, гар, гар! Який сердитий!

Соцький.

Таке поношеніє,
Напишу доношеніє!

Яциха.

Мене ти, доню, заступила,
Від сорому і від зневаги.
Цілком ти серце полонила,

Я не маю більше зваги!
Хто до мисли — йди за того,
Не суши більш серця свого.

Яциха і Яцько.

Хто до мисли — йди за того,
Не суши більш серця свого.

Галя.

Сеж той, мамо, соловейко,
Що в садочку щебетав;
Сеж той, мамо, козаченько,
Що у сні мене жахав.

Максим і Галя.

Спаруйтеж нас до купоньки,
Щоб щастя ми зазнали.
Та щоб усі добрі люде,
На нас дивували.

Всі.

Спаруйтеж їх до купоньки,
Щоб щастя вони зазнали.
Та щоб усі добрі люде
На них дивували.

Конець II дії.

Д І Я Ш.

Хата Яцихи.

ЯВА І.

(За столом Галя, навкруги неї дружки, Яцько і Яциха).

Д р у ж к и.

Гуела гудуть, у двір ідуть.
Та рано, рано, та ранесенько,
Та наряджай ся, дівко Галино,
Бо візьмуть тебе.
Та рано!

Г а н н а.

Нуж, Галино, уставай,
Гостий дорогих витай.
Молодого з боярами,
Сьвітлоньку із свашками.

Я ц ь к о.

Вже бояри біля воріт,
З'упиняють ся!

Я ц и х а.

Вже зовиці у сьвітлоньку
Задивляють ся!

Д р у ж к и.

А уже гості на перемості,
А Галина не їме віри.
До Бога рученьки зносе,
Свого батенька просе!

Г а л я.

Заховай мене, мій ти батеньку,
За гори кам'яні;
Обсадиж мене, мій ти батеньку,
Пишними друзками.

Я ц ь к о і Я ц и х а.

Сховаю-ж тебе, донечко моя,
За столи тисові,
Обсаджу тебе, донечко моя,
Пишними друзками.

Я ц и х а.

Облию тебе, донечко моя,
Дрібними слізочками.

Д р у ж к и.

Грайте музики, грайте,
Та в двір не вбіжайте;
Се Галина не ваша, а наша.
Бо щез вона тай не зряжена,
На посаді не посаджена.

С ь в і т л и к и

(за кулісами).

Ой доки ми та стояти-мем,
Сіру землю та топтати-мем,

Червоними чобітками,
Золотими підківками.

Д р у ж к и.

А у сїнечках три верхи,
Та нікуди Максимови ввійти.
Треба йому соколеньком летїти,
Щоб біля Галини сидїти.

Сьвітилки.

Пусти, свате, в хату,
Тут нас не богато.
Четверо, чи пятеро,
А всїх девятеро.
А як же ми оглянемосьь.
То і в хату не вберемосьь!

Яцько і Яцяха

Годї вже вам гостий дратувати,
Пора-б вже їх гречно вшанувати.

Д р у ж к и.

Просимо, босяре, в хату,
Годї траву вам топтати,
Червоними чобітками,
Золотими підківками.

Яцяха.

Просимо в господу вступити.

Яцько.

Хлїба соли поїсти,
І меду, вина попити!

Му сїй

(входить).

Як маємо гризтись і сваритись,
Давайте, будемо краще миритись.
Чи так Яцько та Яцихо?

Яциха.

Як так, то й так.

Яцько.

А вжеж що так!

Разом.

Нехай тій сварці лихо!

Му сїй.

Вірте, свати, що я не ворог вам,
Весіля на славу спорядкую сам.
Чи так Яцьку та Яцихо?

Яциха.

Як так, то й так.

Яцько.

А вжеж що так.

Му сїй.

Старосто, підстаросто,
Благословіть молодого
За стіл завести!

Дружки і всі.

Бог благословить!

Хор.

Ой іде Максим на посад,
Зустрічає його Господь сам.

З долею, з щасливою,
З доброю годиною.

ЯВА ІІІ.

(Дружка веде за кінець хустки жениха, обходить його круг молоді двічі, за третім разом сідає, коло нього світилка, свашки і бояре).

Д р у ж к и.

Здвигнулись полиці,
Як сіли зовиці;
Ще й гірше здвигнуть ся,
Як меду напють ся.

(До бояр).

Здвигнули ся стіни,
Як бояри сіли;
Ще гірше здвигнуть ся,
Як меду напють ся.
Ой ви старости, ви люде stateцькі,
Ой ви бояри,
Ви сини отецькі.
Деж, ви, старости
Коників добували?
А ви бояри
Жупанів позичали?

Б о я р и.

Ой ви, дружечки,
Ви наші голубочки.
Щож ви, дружечки,
Сорому не маєте,

А що ви бо нас
За коней питаєте.
А в нас коники
Всі по стайнях стояли,
А в нас жупани
Все по скринях лежали.

Всі.

Забарила нас
Та Максимова мати.
Ласкавими словами,
Солодкими медами,
Білими колачами ;
Виряжала нас,
З скрипками, цимбалами.

Ганна.

Сьвітилочко пані,
Вечеряй із нами ;
Та не будь така пишна,
Як у саду вишня !

Сьвітилка.

Ой як би я-ж паня,
Не сиділа-б з вами.
Сиділа-б з панами,
З кращими як з вами.
Не веліла мати
З вами вечеряти,
А веліла мати
З вами погуляти.

В с і.

Від столу до припічка,
Утоптана доріжечка.
Матінка утоптала,
Вечеряти подавала.

Г а л я.

Частуй, батеньку, частуй,
Щастем долею даруй ;
А як я-ж жива буду,
Я-ж тебе не забуду.

Д р у ж к и.

Ой ходила та Галина по городу,
Тай садила сад,
Виноград із приходу ;
Та забула
Воротечка зачннити,
Та мусїла
Свого батька розбудити.

Г а л я.

А я-ж тобі низенько уклоню ся,
Дрібненькими сльозами умию ся.
Підуж, піду мій батеньку,
Тай від тебе,
Зостанеть ся рута мята
Уся в тебе.

Д р у ж к и.

Старосто старесенький,
Голубчик сивесенький !
Виведи нас із хати

На двір погуляти.
Виведи ізза столу,
У хатиноньку простору.

Му с і й.

Чи не криві ви, чи не горбаті,
Чи вмієте хоч потанцювати?

Д р у ж к и.

Ми не криві, ми не горбаті,
І вміємо танцювати.
Ударимо підківками,
Заморгаєм брівоньками,
Пане старосто, пане підстаросто.

(Му с і й виводить молодих).

Д р у ж к и.

Утка їде,
Утинят веде,
І на рясочку,
І на потасочку.
На холодну водицю,
На зелену травицю.

М а к с и м і Г а л я.

Просим дорогих гостей
За стіл захожати,
Нашого хліба, соли
Досить уживати.
Чим Бог послав, годуйте ся,
Нашим щастям дивуйте ся.
Всему роду вклоняємось,
Просим веселитись,

До нашого ублагання
Серцем прихилитись
Чим Бог послав, годуєте ся,
Нашим щастям дивуйте ся.

Му с і й.

Розступіте ся, міряне,
Молодята погуляють ;
Сьогодні до сходу нагулять ся,
Завтра рано до вінця споряджать ся.
Свати, баби, батьки,
Сідайте за чарки,
Сідайте за стіл в ряд,
Кохайте ся на молодят.

Х о р.

Музики, починайте грати.

Му с і й.

Наливайте чарки, свате.

Х о р.

Грайте скрипки і цимбали,
Гудіть басы на пропале.

Г а н н а.

Нуж дружечки,

Нуж сестрички!

Паруйте ся

У Галини

На весіллячку.

Натанцюйте ся,

Сеж останне

Її дівуванечко :

Завтра прийде
З нею розставанечко.

Х о р.

Нуж гукнемо
На все село,
Та виведем голоснійш :
Грайте музики дрібнійш.
Ой полола горлиця
Лободу, лободу,
Та послала припутня
По воду, по воду.

Лети, лети, припутню,
Не барись, не барись,
На чужії горлиці
Не дивись, не дивись.

Як полетів припутень
До броду, до броду,
Та замочив крилечка
У воду, у воду.

Дожидає горлиця,
Він не йде, він не йде,
Мабуть того припутня
Не буде, не буде.

Летів, летів припутень,
Тай втомивсь, тай втомивсь,
На пів шляху доріжечки
Зупинивсь, зупинивсь.

А на тее горлиця
Не дбає, не дбає,

Ледащого припутня
Все лає, все лає.
Бодай тобі, припутню,
Сто бісів, сто бісів,
Як полетів до бродочку
Тай засів, тай засів.

А я ж тобі чубчикок
Обскублю, обскублю,
А я-ж тобі крилечка
Поломлю, поломлю.
Вже не будеш більше ти
Літати, літати,
Та чужії горлиці
Кохати, кохати.

Будеш сидіть у куточку
На печі, на печі,
Та їсти-меш гречанні
Колачі, колачі.

Т а н е ц ь .

К І Н Е Ц Ь .